

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

« » серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Основи наукових досліджень»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
галузь знань С « Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
(шифр і назва)
спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)
освітня програма «Світова політика та дипломатія»
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/ за вибором)
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025/ 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

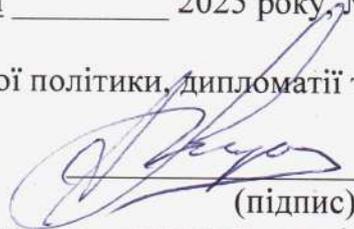
28 серпня 2025 року, протокол № 1

Розробник програми: СИЧОВА ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від 26 серпня 2025 року, № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

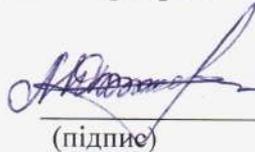

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Світова політика та дипломатія»

Гарант освітньо-професійної програми «Світова політика та дипломатія»

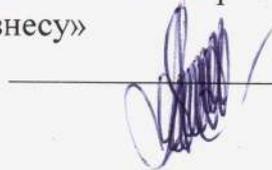

Максим ОНАЦЬКИЙ

(підпис)

Протокол від 27 серпня 2025 року, № 1

Голова методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “ Основи наукових досліджень ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з двох розділів:

Розділ 1. Теорія та методологія наукового дослідження (теми 1-7).

Розділ 2. Методи дослідження та методика написання наукових робіт (теми 8-14).

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета - сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне бачення проблематики наукового пошуку, закріпити навички самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, реферувати матеріали спеціальної літератури, визначати предмет, мету, завдання та обирати методи дослідження основних міжнародних проблем.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни є

- вивчити видів і ознак наукового дослідження;
- визначити сутність поняття методології наукових досліджень;
- знати класифікацію провідних методів наукового дослідження;
- уміти знаходити, накопичувати та аналізувати наукову інформацію;
- набути здатності дотримуватись академічної доброчесності;
- опанувати методи аналізу документів; контент-аналізу; спостереження, івент-аналізу, когнітивного картування; експертного оцінювання у дослідженнях політичних явищ та процесів;
- уміти складати зміст, структуру курсової роботи; правильно оформлювати курсову роботу;
- набути здатності підготувати до захисту курсової роботи, створювати презентації та захищати курсові роботи.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
32 год	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Вивчення дисципліни передбачає формування наступних компетентностей:

інтегральної - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин

Загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

1.7. Заплановані результати навчання

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

Передбачені робочою групою:

РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

1.8. Пререквізити: вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння навичок роботи з науковою літературою в середній школі

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія та методологія наукового дослідження

Тема 1. Вступ. Пріоритетні напрями наукових досліджень

Наука: сутність, значення поняття, етапи розвитку. Цілі науки. Основні завдання науки. Предмет науки. Об'єкт дослідження

Класифікація наук. Наукова діяльність. Наукові дослідження. Винахідництво та розвиток наукової творчості. Пріоритети наукових досліджень.

Об'єкт, предмет наукових досліджень зі світової політики та дипломатії. Національні інтереси України в контексті геополітичних проблем сучасного глобалізованого світу та формування нового міжнародного правопорядку як пріоритетні напрями наукових досліджень.

Тема 2. Види, рівні та ознаки наукового дослідження

Наукове дослідження: сутність і види наукових досліджень. Довгострокові, короткострокові й експрес-дослідження. Фундаментальні та прикладні дослідження. Етапи наукового дослідження. Теоретичний та емпіричний рівні дослідження. Структура теорії: поняття, судження, закони, наукові положення, навчання та ідеї. Загальні підходи і принципи наукового дослідження. Впровадження завершених наукових досліджень у виробництво. Види наукових досліджень (курсова робота, дипломна робота, наукова стаття, тези, монографія, дисертація тощо).

Тема 3. Поняття наукового апарату дослідження

Поняття наукового апарату дослідження. Формулювання об'єкту, предмету, мети і завдань дослідження. Вимоги до формулювання мети та завдань наукового дослідження. Формування гіпотези дослідження. Вимоги до наукової гіпотези.

Тема 4. Поняття методології наукових досліджень. Класифікація провідних методів наукового дослідження

Характеристика методів дослідження. Класифікація методів наукового дослідження. Філософські методи дослідження. Загальнотеоретичні методи дослідження. Спеціально-наукові методи дослідження.

Загальнонаукові методи пізнання. Галузеві методи дослідження. Якісні і кількісні методи наукових досліджень. Загальнонаукова й філософська методологія: сутність, загальні принципи. Методи емпіричного рівня: спостереження, опис, порівняння, розрахунок, вимірювання, анкетне опитування, співбесіда, тестування, експеримент, моделювання. Методи теоретичного рівня: аксіоматичний, гіпотетичний, формалізація, абстрагування, загальнологічні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія). Підметоди: методи збору даних; методи інтерпретації даних

Тема 5. Планування наукового дослідження. Комунікація з науковим керівником

Формулювання теми наукового дослідження. Види тем: теоретичні, практичні та змішані. Обґрунтування актуальності обраної теми. Визначення об'єкта й предмета дослідження. Особливості визначення та постановки мети дослідження. Етапи постановки конкретних завдань наукового дослідження. Наукова новизна. Елементи новизни. Вибір методів, методики проведення дослідження. Інтерпретація отриманих наукових результатів. Формулювання висновків та оцінка отриманих результатів.

Курсова/дипломна робота: написання, оформлення, захист. Підготовка до виконання курсової/дипломної роботи. Тематика курсових/дипломних робіт, вибір теми.

Стратегії пошуку наукового керівника (як обрати наукового керівника курсової/дипломної роботи). Затвердження теми, керівника курсової/бакалаврської роботи. Складання завдання на виконання дипломної роботи; вибір методики дослідження і роботи

над джерелами літератури; збір матеріалів, складання бібліографії, аналіз та узагальнення зібраного матеріалу. Методика вивчення літератури.

Організація і контроль за процесом підготовки й захисту дипломних робіт. Складання календарного плану роботи, плану дипломної роботи, узгодження з науковим керівником.

Наукова комунікація: визначення та особливості. Етапи взаємодії з науковим керівником при написанні бакалаврської роботи: підготовчий; робота над змістом; заключний етап. Рецензування (відгук наукового керівника, зовнішня рецензія) та захист наукових робіт.

Тема 6. Наукова інформація: пошук, накопичення й аналіз

Наукова інформація та її джерела. Висхідний і спадний потоки інформації. Документальні джерела наукової інформації: первинні й вторинні. Наукові, навчальні, довідкові й інформаційні видання. Робота із джерелами інформації.

Тема 7. Дотримання академічної доброчесності

Академічна доброчесність: сутність, фундаментальні цінності, значення. Європеїзація як чинник розвитку вищої освіти в Україні та академічна культура дослідника. Види порушень академічної доброчесності. Плагіат: сутність, питання цінностей. Академічна відповідальність. Покарання за плагіат та написання робіт за допомоги ChatGPT (штучного інтелекту): види, значення для суспільства. Санкції, що можуть бути застосовані до здобувача освіти за порушення академічної доброчесності. Види санкцій/покарань за плагіат в Україні, в країнах Європейського Союзу.

Розділ 2. Методи дослідження та методика написання наукових робіт

Тема 8. Метод аналізу документів. Контент-аналіз

Поняття аналізу документів та його місце у системі наукових досліджень. Види і типи документів. Особливості проведення аналізу різних типів документів. Інтерпретація результатів аналізу документів.

Контент-аналіз: визначення, основні поняття. Досвід перетворення текстової інформації в кількісні показники. Доцільність застосування контент-аналізу в прикладних дослідженнях політичних ситуацій і процесів. Види контент-аналізу. Відмінності кількісного і якісного контент-аналізу текстової інформації з політичної проблематики

Тема 9. Спостереження як основний метод аналізу ситуації, його специфіка. Івент-аналіз

Поняття та зміст спостереження. Етапи проведення спостереження. Вимоги до проведення спостереження. Івент-аналіз: сутність, види, прикладного вивчення динаміки політичних/міжнародних ситуацій. Спрямований і ненаправлений івент-аналіз. Особливості створення інформаційної бази прикладних проектів. Умови добору інформаційного матеріалу. Події й акції

Тема 10. Когнітивне картування; експертне оцінювання у дослідженнях міжнародних явищ та процесів

Суб'єктивні психологічні моменти у внутрішньополітичній і зовнішньополітичній практиці. Вітчизняний і закордонний досвід прикладного аналізу психологічних аспектів прийняття політичних рішень. Застосування когнітивного картування для встановлення особливостей політичного мислення індивідуальних і групових суб'єктів міжнародних відносин.

Роль експертних висновків у внутрішньополітичній і зовнішньополітичній практиці. Вітчизняний і закордонний досвід застосування експертних оцінок в аналізі політичних ситуацій і процесів. Позитиви і недоліки застосування методики експертних оцінок. Види експертних оцінок і напрямку їх використання. Індивідуальна і колективна експертиза. Процедура проведення прикладного дослідження на основі експертних оцінок.

Формулювання головного завдання дослідження. Умови добору експертів і правила їх роботи. Побудова проблем досліджуваної ситуації або процесу (дерево цілей)

Тема 11. Зміст, структура науково-дослідної роботи

Курсова/ бакалаврська кваліфікаційна робота як вид наукової роботи. Структура: титулка; зміст; перелік умовних позначень; вступ, де обґрунтовується актуальність, аналізується опрацьована література, визначається об'єкт, предмет і мета дослідження, методи дослідження; основна частина, яка поділяється на теоретичний і практичний розділи з описом дослідження; висновки; список використаних джерел; за потреби додатки.

Тема 12. Типові проблеми у процесі реалізації дослідницької роботи здобувачами вищої освіти

Проблеми і виклики, що виникають у сфері міжнародних відносин та інших сферах. Труднощі при написанні наукової роботи, застосуванні наукових методів дослідження (організації проведення опитувань, інтерв'ю, експерименту) в умовах воєнного стану. Труднощі при формулюванні об'єкту, предмету, мети дослідження, пошуку літератури, формулюванні висновків і рекомендацій; оформлення списку використаних джерел.

Тема 13. Оформлення курсової /бакалаврської кваліфікаційної роботи

Вимоги до оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи. Титульний аркуш, заголовки, таблиці, рисунки, ілюстрації. Правила цитування та посилання на використані джерела. Бібліографічний опис списку використаних джерел роботи мусить бути оформленим з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Додатки. Анотація.

Тема 14. Підготовка до захисту та захист курсової/бакалаврської кваліфікаційної роботи

До захисту студент готує стислу доповідь, в якій слід коротко викласти основні результати дослідження. Регламент доповіді – 7-10 хвилин. На підкріплення доповіді розробляють наочні матеріали (4-6 слайди з найважливішими рисунками та таблицями, готується мультимедійна презентація; за бажанням, додаються слайди, фотографії, макети, рекламні проспекти тощо). Ознайомлення із зовнішньою рецензією, зауваження; підготувати аргументовані відповіді

Процедура захисту містить: доповідь студента про зміст роботи; запитання до автора; відповіді студента на запитання членів ДЕК; рішення комісії про оцінку роботи; заключне слово студентів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	л а б	ін д.	с. р.		л	п	ла б.	інд .	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теорія та методологія наукового дослідження												
Тема 1. Вступ. Пріоритетні напрями наукових досліджень.	7	2				5						
Тема 2. Види та ознаки наукового дослідження.	7	2	2			5						

Тема 3. Поняття наукового апарату дослідження	9	2			5					
Тема 4. Поняття методології наукових досліджень. Класифікація провідних методів наукового дослідження	9	2	2		5					
Тема 5. Планування наукового дослідження. Комунікація з науковим керівником.	10	4	2		5					
Тема 6. Наукова інформація: пошук, накопичення й аналіз	8	2			5					
Тема 7. Дотримання академічної доброчесності	9	2		2	5					
	59	16	8		35					
Розділ 2. Методи дослідження та методика написання наукової роботи										
Тема 8. Метод аналізу документів. Контент-аналіз	8	2	2		5					
Тема 9. Спостереження як основний метод аналізу ситуації. Івент-аналіз	8	2			5					
Тема 10. Когнітивне картування; експертне оцінювання у дослідженнях політичних явищ та процесів	9	2	2		5					
Тема 11. Зміст, структура науково-дослідної роботи	8	2	2		5					
Тема 12. Типові проблеми у процесі реалізації дослідницької роботи здобувачами вищої освіти	8	2			5					
Тема 13. Оформлення курсової/бакалаврської кваліфікаційної роботи	8	2			6					
Тема 14. Підготовка до захисту та захист курсової/бакалаврської кваліфікаційної роботи	12	4	2		6					
Разом за розділом 2	61	16	8		37					
Усього годин	120	32	16		72					

4. Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин	
	д	з
Розділ 1. Теорія та методологія наукового дослідження		
Вступ. Пріоритетні напрями наукових досліджень. Види та ознаки наукового дослідження.	2	
Поняття наукового апарату дослідження. Поняття методології наукових досліджень. Класифікація провідних методів наукового дослідження	2	

Планування наукового дослідження. Комунікація з науковим керівником. Наукова інформація: пошук, накопичення й аналіз	2	
Дотримання академічної доброчесності	2	
Разом за розділом 1	8	
Розділ 2. Методи дослідження та методика написання наукової роботи		
Метод аналізу документів. Контент-аналіз. Спостереження як основний метод аналізу ситуації. Івент-аналіз	2	
Когнітивне картування; експертне оцінювання у дослідженнях політичних явищ та процесів	2	
Зміст, структура науково-дослідної роботи Типові проблеми у процесі реалізації дослідницької роботи здобувачами вищої освіти	2	
Оформлення курсової/бакалаврської кваліфікаційної роботи Підготовка до захисту та захист курсової/ бакалаврської кваліфікаційної роботи	2	
Разом за розділом 2	8	
Усього годин	16	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Теорія та методологія наукового дослідження		
1	1.Надайте два основні визначення науки. Наведіть ключові слова, що характеризують ці визначення. 2. Завдання. Прочитайте тези: Сичова В.В. Міжнародний туризм крізь призму зовнішньополітичних рішень держав-членів ЄС в умовах російсько-української війни. <i>Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації</i> : матеріали Всеукр. наук.-пр. інтернет-конф. (Харків, 21 лютого 2023 року). Харків, 2023. С. 49-52. URL : http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17051/1/ZbirnikTurizm.pdf . <i>Обґрунтуйте, що тези містять ознаки наукового дослідження (5 балів).</i> 3. Завдання. Аргументуйте, чим наукове дослідження відрізняється від художнього твору, від публіцистичної статті в медіа (4 бали).	5
2	1. Чим відрізняються поняття "метод" і "методологія"? 2. Які вимоги до вибору методів наукового дослідження?	5
3	1. Сформулюйте об'єкт, предмет, мету Вашої кваліфікаційної роботи 2. Виходячи з теми і мети дослідження (бакалаврської роботи), сформулюйте 2-3 варіанти гіпотези Вашого дослідження	5
4	1.Виходячи з теми наукового дослідження: «Відносини України та Європейського Союзу в період російсько-української війни», - визначте, яким чином у дослідженні цієї теми можна використати: 1. загальнотеоретичні методи дослідження (1-2 приклади): <i>Індукція</i> _____ <i>Дедукція</i> _____ <i>Моделювання</i> _____ 2. Спеціально-наукові методи дослідження <i>Глибинне інтерв'ю</i> _____ <i>Опитування</i> _____	5

5	Охарактеризуйте власну стратегію пошуку наукового керівника	5																															
6	Наукова інформація: пошук, накопичення й аналіз	5																															
7	1. Що таке академічна доброчесність, її цінності, значення? 2. Що таке плагіат? Чому потрібно покарання за плагіат та написання робіт за допомоги ChatGPT (штучного інтелекту)? 3. Які санкції за порушення академічної доброчесності передбачені в українському законодавстві? 4. Яке покарання за плагіат існує в Україні? За кордоном?	5																															
	Разом за Розділом 1	35																															
Розділ 2. Методи дослідження та методика написання наукової роботи																																	
8	1. Наведіть приклад документів, що можуть аналізуватися в сфері міжнародних відносин за такою класифікацією, як у поданій нижче таблиці. <table border="1" data-bbox="311 638 1348 1176"> <thead> <tr> <th>Вид документа</th> <th>Приклади цього виду документа</th> <th>Що саме може аналізуватися</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">Письмові документи</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Іконографічні документи</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Статистичні документи</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Угоди з політичних питань</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> 2. Назвіть переваги і недоліки контент-аналізу. 3. Охарактеризуйте класичні методики контент-аналізу і особливості їх застосування. 3. Назвіть комп'ютерні програмні інструменти контент аналізу 4. Опрацювуючи матеріали вітчизняних інтернет-ресурсів (Дзеркало тижня – https://dt.ua/ , День – day.kyiv.ua/ , Українська правда – https://www.pravda.com.ua/) визначити (на вибір одну країну): Успіхи і прорахунки зовнішньої політики України за напрямками: США, ЄС, Франція, Великобританія, Федеративна Республіка Німеччина; Польща, Словаччина, Угорщина)	Вид документа	Приклади цього виду документа	Що саме може аналізуватися	Письмові документи							Іконографічні документи							Статистичні документи							Угоди з політичних питань							5
Вид документа	Приклади цього виду документа	Що саме може аналізуватися																															
Письмові документи																																	
Іконографічні документи																																	
Статистичні документи																																	
Угоди з політичних питань																																	
9	1. Розкрийте подібності і відмінності методів івент-аналізу і спостереження 2. Провести івент-аналіз міжнародних відносин США та України протягом лютого-квітня 2025 року	5																															
10	1. Охарактеризуйте основу методики когнітивного картування. 2. Назвіть етапи когнітивного картування.	5																															
11	Складіть зміст Вашої курсової кваліфікаційної роботи	5																															
12	1. Охарактеризуйте труднощі, що виникають у здобувачів вищої освіти при написанні наукової роботи, застосуванні наукових методів дослідження (організації проведення опитувань, інтерв'ю, експерименту) в умовах воєнного стану 2. Охарактеризуйте труднощі, з якими Ви стикаєтеся при оформленні списку використаних джерел. 3. Поділіться власним досвідом подолання вищезазначених труднощів при написанні кваліфікаційної роботи. 4. Напишіть есе « Я-дослідник », визначивши шляхом самооцінки набуті	5																															

	професійні компетентності, вміння та особистісні якості (5-7), що необхідні для здійснення наукового дослідження, а також такі, що заважають виконанню дослідницької діяльності. 5. Скласти « Портрет дослідника », вказавши, які основні компетентності притаманні досліднику, і навпаки, які якості можуть заважати здійснювати наукове дослідження.	
13	1. Скласти список літератури Вашої бакалаврської роботи. Оформити за бібліографічним стандартом: ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання	6
14	Написати промову для захисту Вашої бакалаврської роботи.	6
	Разом за розділом 2	37
	Усього годин	72

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

7. Методи навчання.

Активні (інтерактивні) методи навчання, а саме: проблемні лекції, лекції-дискусії, робота в малих групах із застосуванням ситуаційного методу; семінарські заняття (дискусії, наукові конференції, у формі дидактичних, ділових і рольових ігор тощо).

8. Методи контролю

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Кожна окрема тема курсу передбачає використання різних видів роботи студентів: самостійну роботу, відповіді на лекціях, виступи на семінарських заняттях, участь у дискусіях, написання письмової контрольної роботи, завдань для самостійної роботи, активність студента під час обговорення / розв'язання кейсів на лекціях, семінарах, виконання завдань для самостійної роботи; доповіді. Контрольна робота у вигляді тестів. З навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти складають письмовий залік.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання		Разом за семестр	Залікова робота	Сума
Розділ 1	Розділ 2	60	40	100
Відповіді / доповіді/інд.завд.	Відповіді / доповіді/ інд.завд.			
T1-T7	T8-T14			
15	15			
Контрольна робота, передбачена навчальним планом (тести)	Контрольна робота, передбачена навчальним планом (тести)			
15	15			

T1, T2 ... – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру – 60 балів.

З них:

– завдання для самостійної роботи, доповіді, участь в обговоренні на семінарах, лекціях – 30 балів;

- тести – 30 балів

Поточний контроль проводиться за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Робота на семінарах: доповіді, повідомлення (3 бали):

3 бали – послідовний, логічний, обґрунтований виклад матеріалу; вміння вільно формулювати аргументовані висновки та самостійно застосовувати знання в конкретних ситуаціях; аргументовано відповідати на питання.

2 бали – спрощений і неповний виклад матеріалу; вміння систематизувати й узагальнювати інформацію, але неспроможність її аналізувати й формулювати аргументовані висновки; неповна відповідь на питання.

1 бал – спрощений і неповний виклад матеріалу з допущенням помилок; невміння систематизувати й узагальнювати інформацію.

За наявності презентації, аргументованих відповідей доповідь оцінюється в 4 б.

Залікова робота. Виконання завдань залікової роботи оцінюється за 40-бальною шкалою, виходячи з таких критеріїв:

Залікове завдання складається з 2-х питань – теоретичні питання з 1-го та 2-го розділів (по 20 балів).

Вимоги: 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми; 2) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу; 3) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників; 4) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; 5) засвоєння основної та додаткової літератури.

35–40 балів – знання програмного матеріалу мають системний характер; повний, правильний, послідовний, логічний виклад матеріалу з відсутністю помилок; здатність до систематизації, узагальнення та аналізу інформації, до вільного формулювання аргументованих висновків; вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

31–34 бали – знання й розуміння програмного матеріалу в повному обсязі; повний, послідовний, логічний, аргументований виклад матеріалу; здатність до систематизації, узагальнення та аналізу інформації, до вільного формулювання аргументованих висновків; допущені незначні помилки не вплинули в цілому на загальне вирішення завдань.

21–30 балів – знання й розуміння тільки основного програмного матеріалу; спрощений і неповний виклад матеріалу, коли завдання в основному виконані, але студент не володіє глибоко матеріалом, його знання мають розрізнений характер; здатність до систематизації й узагальнення інформації, але неспроможність її аналізувати й формулювати аргументовані висновки; допущені окремі помилки, що вплинули на загальне вирішення завдань.

11–20 балів – знання й розуміння основного програмного матеріалу мають поверховий характер; спрощений і непослідовний виклад матеріалу; здатність до систематизації й узагальнення інформації, але неспроможність самостійно робити висновки; допущені суттєві помилки, що вплинули на загальне вирішення завдань.

0–9 балів – знання й розуміння основного програмного матеріалу мають неповний характер; спрощений і неповний виклад матеріалу з допущенням суттєвих помилок; нездатність до систематизації й узагальнення інформації; допущені суттєві помилки, що значною мірою вплинули на загальне вирішення завдань.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

- Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.
- Умови зарахування:
- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

- Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію тез досліджень.
- Умови зарахування:
- Студент має надати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

У разі, коли сума балів (семестрових і підсумкового контролю) менше, ніж 50 балів, студенти отримують незадовільну оцінку за результатами заліку.

Оцінювання знань студентів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наведеної шкали:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Академічна доброчесність: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти

галузі знань 081 «Право» / уклад.: Харитонova О.І., Ульянова Г.О., Кирилук А.В., Галупова Л.І., Бааджи Н.П.; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Видавництво "Юридика", 2024. 74 с. URL : <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3bcd51d7-c244-4cc3-ab57-28503f104043/content>

2. Академічна доброчесність. Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна : веб-сайт. URL : <https://karazin.ua/osvita/akademichnadobrochesnist/> (дата звернення: 22.09.2022).

3. Бірта Г. О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень.: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с

4. Важинський С.Е., Щербак Т. І. В. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с

5. Вержиковська О.М., Гурський В.А, Плахтій М.П. Науково-дослідна діяльність в галузі освіти: навч.-метод. посіб. Вид. 2-е, доп. і переробл. / За ред П.Д. Плахтія. Кам'янець-Подільський: МЕДОБОРИ ПП, 2015. 137 с.

6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підруч. Київ: Право. 2019. 368 с.

7. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Чинний від 01.07.2016. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017. 16 с.

8. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 350 с.

9. Зацепіна Н.О., Віндюк А.В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 155 с

10. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

11. Коцан Н. Н., Коцан Р.І. Методологія досліджень міжнародних відносин: теорія та практика: навч. посіб. Луцьк: «Вежа-Друк», ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»ТМ, 2022. 120 с

12. Ладанюк А., Власенко Л., Кишенько В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Ліра-К. 2018. 352 с.

13. Методологія наукових досліджень: навч.-метод. посіб. / автори: Котловий С.А., Павлик Н.П., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 89 с

14. Надикто В.Т. Основи наукових досліджень : підручник. Херсон : Олді-Плюс, 2024. 268 с

15. Теорія міжнародних відносин : підруч. / [М. П. Требін, Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов та ін.] ; за ред. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2022. 472 с

16. Цінності університету. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна : веб-сайт. URL : <https://karazin.ua/korisna-informatciia/tcinnosti-universitetu/>

Допоміжна література

17. Гарбар І. В., Гарбар А. І. Наукова комунікація як складова фахової діяльності : метод. вказівки. Миколаїв : НУК, 2023. 84 с

18. Джурило А. Загальноєвропейські рекомендації щодо академічної доброчесності в умовах інтеграції вітчизняної освіти до європейського освітнього простору. *Інноваційна професійна освіта*. Вип.5(6). Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів: матеріали V Всеукраїнського науково-практичного семінару (31 жовтня 2022 р.) / Інститут професійної освіти НАПН України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України; за ред. Л. Єршової, С. Кравець. Київ: ІПО НАПН України, 2022. С. 52-26.

19. Діденко О. В., Шумовецька С. П., Наконечна А. О. Основи наукової комунікації : навч.-метод. посіб. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2019. 220 с.
20. Зовнішня політика України : метод. рекомендац. до виконання курсової роботи (для здобувачів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії») [Electronic resource] / уклад. А.Ю. Парфіненко. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2024. 42 с. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18629>
21. Концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів : монограф. / авт. : О.І. Бульвінська, Н.О. Дівінська, Н.О. Дяченко, О.В. Жабенко, І.О. Линьова, Ю.А. Скиба, Г.П. Чорнойван, О.Г. Ярошенко ; за ред. О.Г. Ярошенко. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2016. 178 с.
22. Максименко С., Деркач Л., Ірхін Ю. Теоретико-психологічні детермінанти та практичні складові російсько-української гібридної війни: наук. дослідж. Київ: «Видавництво Людмила», 2024. 384 с
23. Основи наукових досліджень: методичні рекомендації до семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії») / уклад.: канд. екон. наук, доцент І.О. Панова. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2023. 45 с.
24. Підгорний А. З., Милашко О. Г. Статистика туризму: навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, ротاپронт, 2014. 204 с
25. Політика та механізми забезпечення ефективності освітньої діяльності в університетах України в контексті євроінтеграції та в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення країни: монографія / О. Бородієнко, Ю. Вітренко, О. Воробйова, В. Ворона, М. Дебич, О. Кущенко, О. Паламарчук, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко; за ред. Ж. Таланової. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 152 с.
26. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: затверджено Рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 27.04.2015 р., протокол № 5; введено в дію наказом ректора № 0501-1/173 від 14.05.2015 р. URL : https://karazin.ua/storage/documents/242_WY00XnyGRcKkQoqZbPweutjx2D.pdf
27. Порядок проведення перевірки наукових праць, навчально-методичних видань та дипломних робіт (проектів) працівників та здобувачів вищої освіти на наявність запозичень з інших документів». Затверджено рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 24.02.2020 р., протокол № 5. URL : https://karazin.ua/storage/documents/552_N7Fu8UFiFvAjGBQhM08p5U5ww.pdf (дата звернення: 20.09.2022.
28. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2023. № 57. Ст.166. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
29. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII; Із змінами, внесеними згідно із Законами... № 3642-IX від 23.04.2024. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2014, № 37-38, ст.2004. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
30. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2016. № 3. Ст.25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
31. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39.Ст.380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

32. Сазик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? Освітня політика. *Портал громадських експертів*. 2017, 16 берез. URL : <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontsepsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>

33. Соціальна відповідальність у закладах вищої освіти України: результати соціологічного опитування. Аналіт. доповідь / О. Оржель, О. Петроє, Н. Шофолова, О. Литовченко; за наук. ред. О. Петроє. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 70 с.

34. Ульянова Г.О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03. 2015. 445 с

35. Чепис О.І. Чепис Т.В. Студентський та учнівський плагіат як порушення принципу академічної доброчесності: причини та шляхи подолання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2020. Серія Право. Вип. 61. Т. 2. С. 51-55. DOI <https://doi.org/10.32782/2307-3322.61-2.12>

36. Shen X.. Academic Culture and Campus Culture of Universities. *Higher Education Studies*. 2012. Vol 2, No. 2. P. 62–64.

37. Shevchenko I.S. Academic English: Writing articles and conference papers : teaching guide [Electronic resource] = Академічна англійська мова: написання статей і доповідей на конференціях : навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Kharkiv : V.N. Karazin Kharkiv National University, 2023. 48 p. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18076>

38. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. Bucharest, Romania, 2-5 September 2004. URL: [https://iqa.kz/images/doc/Bologna/Bucharest%20Declaration%20\(2004\).pdf](https://iqa.kz/images/doc/Bologna/Bucharest%20Declaration%20(2004).pdf)

11. Інтернет ресурси:

1. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». URL : <https://periodicals.karazin.ua/irtb/>

2. Міністерство закордонних справ України: офіційний сайт. URL: <https://mfa.gov.ua/ua>

3. Міністерство освіти і науки України: Офіційний веб-портал. URL: : <https://mon.gov.ua>

4. Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. URL: <http://vmv.kymu.edu.ua/>

5. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>

6. Prometheus: Каталог курсів. URL: <https://prometheus.org.ua/courses-catalog/prometheus-plus>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили:

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Основи наукових досліджень»